

PEFC-standardityöryhmä

KOMMENTOINTI

hannes.pasanen@tapio.fi

17.3.2020

Dnro 113/2020

Viite: PEFC-standardiluonnoksen kommentointi

PEFC on kansainvälinen metsäsertifiointijärjestelmä, jonka kirjoitettuna tehtävänä on edistää ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä metsätaloutta. PEFC-järjestelmä on laajasti käytössä: Suomen talousmetsistä yli 90 % on sertifioitu sen vaatimusten mukaisesti.

Poronhoitolaki ja muu lainsäädäntö

Poronhoito on merkittävä ja pitkän historian omaava maankäyttömuoto koko poronhoitoalueella. Poronhoito-oikeus ja siihen kiinteästi kuuluva *vapaa laidunnusoikeus* on ikiaikainen nautintaoikeus, joka on suoraan lailla turvattu erityinen oikeus (poronhoitolaki, PHL 848/1990 3 §). Poronhoitolain 53 §:ssä säädetään, että suunnitelluissa valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä, valtion viranomaisen on *neuvoteltava* asianomaisen paliskunnan edustajan kanssa. Erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella (PHL 2§), johon kuuluu 20 pohjoisinta paliskuntaa, *muulla maankäytöllä ei saa aiheuttaa poronhoidolle huomattavaa haittaa*. Erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettun alueen pohjoisin osa (13 paliskuntaa) sijoittuu lisäksi saamelaiden kotiseutualueelle. Poronhoitolaissa mainitut neuvotteluelvoite olennaisten toimenpiteiden yhteydessä ja huomattavan haitan aiheuttamisen kieltä liittyvät olennaisesti metsätalouden harjoittamiseen valtion mailla.

Lisäksi metsätaloutta koskevat seuraavat poronhoitolain kirjaukset: PHL 42 §:n mukaan porojen pelottelu on kielletty ja siitä johtuvat vahingot ja haitat on korvattava. Pykälän mukaan hakkuutyöt on suoritettava siten, ettei poroille aiheuteta vahinkoa ja tahallisesti tai tuottamuksellisesti aiheutettu vahinko on hakkuuoikeuden omistajan korvattava poronhoitajalle. PHL 40 §:n mukaan poronhoitoa varten saadaan valtion metsistä ottaa ilman erityistä lupaa korvauksetta poltto- ja kotapuiksi tarvittavia puita. Poronhoitoa varten muutoin tarvittavia puita saadaan valtion metsistä ostaa käyvästä hinnasta sen viranomaisen osoituksen mukaan, jonka hallinnassa alue on.

Metsätalouden vaikutukset poronhoidolle

Vapaa laidunnusoikeus ja laajat yhtenäiset laidunalueet ovat poronhoidon perusta. Etenkin varttuneet ja vanhat metsät ovat poronhoidolle elintärkeitä. Metsien hakkuut, maanmuokkaus ja niitä seuraavat metsien rakenteelliset muutokset heikentävät erityisesti porojen talvilaitumia, koska poronhoidon kannalta yhtenäiset varttuneet ja vanhat mänty- ja kuusimetsät ovat parhaita jäkälä- ja loppolaitumia. Varttuneiden ja vanhojen metsien määrät ovat viimeisten vuosikymmenien saatossa voimakkaasti vähentyneet metsänhakkuiden seurauksena. Ne ovat korvautuneet taimikoilla ja nuorilla kasvatusmetsillä. Nuorissa metsissä puolestaan on akuutti tarve taimikonhoidolle ja ensiharvennuskille, mutta ne tuottavat vain vähän tai eivät lainkaan rahaa, joten ne on jätetty huonolle hoidolle.

Tämän seurauksena ne eivät kasva tai järeydy oletettua vauhtia eivätkä myöskään ole porolaitumina hyviä, sillä jäkälä ja muu poron ravintokasvillisuus ei pääse uusiutumaan ylitiheissä metsissä.

Metsänhakkuu- ja muokkaustapoja valittaessa on huomioitava paremmin porotalous. Poronhoitoalueella hakkuita tulee kohdentaa nuorten metsien harvennuksiin. Mikäli varttuneita tai vanhojen metsiä hakataan, tulee niiden kiertoaikaa ehdottomasti pidentää. Peitteisyyttä ylläpitäviä hakkuita tulee ottaa käyttöön nykyistä yleisemmin sekä hoitaa metsää pitkäjänteisemmin nopeiden hakkuiden ja voiton maksimoinnin sijaan. Tärkeimmillä porolaidunalueilla tulee hakkuutähteet koota tai läjittää ajourille, sillä ne peittävät LUKE:n selvityksen mukaan merkittävästi maa-alaa. Poronhoitoalueella kaiken kaikkiaan metsänuudistamisen tapoja tulisi pehmentää entisestään ja antaa metsälle mahdollisuus luontaiseen taimettumiseen.

Poronhoidon toimintaedellytysten turvaamisesta valtion mailla annetun kriteerin esitetään pysyvän ennallaan. Saamelaisaluetta koskeva kriteeri esitetään päivitettäväksi 2020-luvulle Saamelaiskäräjien ja Metsähallituksen yhteisen esityksen perusteella. Paliskuntain yhdistys pitää kriteerejä 31 ja 32 tärkeinä ja sisällöltään hyvinä. Kriteerin 32 kohdalta pienet muutokset olivat tarpeellisia.

Esitimme sertifiointiin uutta kriteeriä, joka ottaisi poronhoidon entistä paremmin huomioon metsätalouden toimissa suurissa yksityismetsissä. Kriteeriesitys oli käsitelty työvaliokunnassa ja siitä oli pyydetty Pohjois-Suomen yhteismetsiltä lausuntoa. Uusi kriteeri ei saanut standardityöryhmässä tarvittavaa kannatusta ja eikä sitä lisätty kriteeristöön.

Standardia päivittävään työryhmään sai ilmoittautua vapaasti mikä tahansa organisaatio. Työ kiinnostaa laajasti, koska sillä on suoria vaikutuksia metsien käyttöön ja hoitoon. Ryhmään ilmoittautui enätysmäärä organisaatioita, yhteensä 65 tahoja. Avoin kutsu päivitystyöhön näkyy työryhmän kokoonpanossa siten, että metsätalouden ja -teollisuuden edustajien osuus ryhmästä on yli puolet. Tiedotteensa mukaan luonnonsuojeluorganisaatiot pitävät PEFC:a metsätaloustahojen omana sertifikaattina ja FSC-järjestelmän kilpailijana, eivätkä ne siksi ole PEFC-päivitystyössä mukana laisinkaan. Työskentely isossa ryhmässä on haastavaa. Poronhoidon osalta on mahdotonta saada tehdyille esityksille kannatusta. Standardityön toimintatapa korostaa kyseisen sertifikaatin huomattavaa rajallisuutta monimuotoisen metsätalouden todellisena turvaajana.

PEFC-sertifiointin kriteereihin ei esitetä isoja muutoksia. Metsää saa edelleen käyttää ja hoitaa melko vapaasti. Tämä ei edistä metsätalouden sosiaalista tai ekologista kestävyyttä.

PALISKUNTAIYHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

mba/ao